

บทที่ 4

วิธีการดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และ ศักยภาพของธุรกิจชุมชน ตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ และวิเคราะห์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มอาชีพ หรือ ธุรกิจชุมชนในด้านการจัดการการตลาด การผลิต และการเงินของกลุ่มธุรกิจ ภายใต้โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” 10 กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยกรณีศึกษา (Case Study) เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Based on Community participation) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารบันทึกหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ หรือ กลุ่มธุรกิจชุมชน การวิจัยภาคสนาม (Field Study) เพื่อให้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงในสังคมหรือธรรมชาติของกลุ่มอาชีพ หรือ กลุ่มธุรกิจชุมชน การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่ปรากฏของกลุ่มอาชีพ หรือ กลุ่มธุรกิจชุมชนว่ามีสภาพเป็นอย่างไร การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อทดสอบสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการสร้างผลผลิตให้ได้มาตรฐาน และการวิจัยทางศิลปะประยุกต์ (Applied Art Research) เพื่อเป็นการนำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. การจัดทำแบบสำรวจ กรอบการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ในประเด็นประวัติบุคคลหรือกลุ่ม สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการบริหารจัดการของกลุ่ม
2. การสังเกตการณ์โดยตรง (Direct Observation) ด้วยการเดินสำรวจในพื้นที่ มีการจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ เช่น การเข้าไปร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม ในการประกอบอาชีพเพื่อซักถามข้อมูลที่กำลังทำการศึกษา การเข้าไปร่วมคิดร่วมวางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กับกลุ่มธุรกิจชุมชน
3. การศึกษาธุรกิจชุมชนจากกรณีศึกษา (Case Studies and stories) เพื่อศึกษาชุมชนเกี่ยวกับที่มาของเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ หรือ ธุรกิจชุมชน ผู้นำกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพการณ์ในชุมชนดีขึ้น
4. การทำแผนที่ทางความคิด (Mind Map) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการและการศึกษาจุดแข็งจุดอ่อน (SWOT Analysis) ของกลุ่ม โดยการระดมความคิดเห็นของบุคคลร่วมกัน

กำหนดหัวข้อเพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นการเพิ่มมิติของความคิด แยกแยะความคิด ให้แตกแขนงมากขึ้น ทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญของปัญหา และการแก้ปัญหา หรือ การส่งเสริมซึ่งกัน และกัน

5. การจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรในกลุ่มต่าง ๆ

6. การศึกษาดูงานในการประกอบอาชีพจากแหล่งประกอบการ หรือ ฐานธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการธุรกิจ ขั้นตอนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การผลิต และการจำหน่าย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุปความรู้ที่ได้ และนำมาสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อนำไปเป็นแนวทางพัฒนาสินค้าของกลุ่มธุรกิจให้ได้มาตรฐาน

7. สรุปผลจากการทดลองใช้การพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดของกลุ่ม

ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจึงนำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษา

สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มอาชีพ หรือ กลุ่มธุรกิจชุมชนด้านผลิตภัณฑอาหารแปรรูป ในโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ขึ้นบัญชีไว้กับอำเภอหางดง จำนวน 10 กลุ่ม ผู้วิจัยจึงศึกษาทั้ง 10 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มอาชีพแปรรูปอาหารแม่บ้านเกษตรบ้านต้นจิว ประกอบด้วย 4 ผลิตภัณฑ์ คือ
 - 1) ผลิตภัณฑ์น้ำพริกเผ็ดหัวเผ็ด
 - 2) ผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบสมุนไพรกึ่งสำเร็จรูป
 - 3) ผลิตภัณฑ์กล้วยกวน
 - 4) ผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นสมุนไพร
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูป หมู่ที่ 4 บ้านทรายมูล ประกอบด้วย 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์ขนมหัวเราะแปรรูปจากไข่ไอโอดีน
3. กลุ่มเกษตรกรบ้านช่างคำน้อย ประกอบด้วย 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์เหนม
4. ชุมชนบ้านแม่ขักพัฒนา ประกอบด้วย 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลา “ลุงคำ”
5. กลุ่มแปรรูปอาหารพื้นเมือง ประกอบด้วย 3 ผลิตภัณฑ์ คือ
 - 1) ผลิตภัณฑ์แคบหมูไร้มัน
 - 2) ผลิตภัณฑ์แคบหมูติดมันปรุงรส
 - 3) ผลิตภัณฑ์น้ำพริกหนุ่ม

6. กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ประกอบด้วย 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์กล้วยฝอยทรงเครื่อง

7. กลุ่มแม่บ้านเกษตรทำนาถนอม ประกอบด้วย 2 ผลิตภัณฑ์ คือ

1) ผลิตภัณฑ์กระเทียมดอง

2) ลำไยอบแห้ง

8. สินค้าชุมชนรายเดียว ของ นายถนอม ไชยวงศ์ ประกอบด้วย 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น้ำเล็ก

9. สินค้าชุมชนรายเดียว ของ นางจันทร์เพ็ญ จิพุทธกษมาภรณ์ ประกอบด้วย 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์แหนมहुหมู

10. สินค้าชุมชนรายเดียว ของ นายสมเพชร วรรณแก้ว ประกอบด้วย 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์น้ำจิ้มสุกี้

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ โดยอาศัยวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แบบสำรวจแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของการทำผลิตภัณฑ์
2. แบบสอบถามการก่อตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชน
3. แบบสอบถามการวิเคราะห์การออกแบบและศักยภาพการดำเนินการธุรกิจชุมชน
4. แบบสอบถามด้านแผนการตลาดของธุรกิจชุมชน
5. แบบสอบถามการด้านการเงินของธุรกิจชุมชน

เนื่องจากกลุ่มธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีความถนัดในการตอบแบบสอบถาม และบางครั้งมีความไม่เข้าใจคำถาม บางกลุ่มไม่สามารถเขียนตอบตามที่ต้องการได้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการที่แตกต่างออกไปเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน ดังนี้

1. การสังเกตการณ์โดยตรง (Direct Observation)
2. การศึกษาธุรกิจชุมชนชุมชนจากกรณีศึกษา (Case Studies and stories)
3. การศึกษาจุดแข็ง-จุดอ่อนของธุรกิจ (SWOT Analysis)
4. การจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้
5. การศึกษาฐานจากแหล่งประกอบการที่ประสบความสำเร็จ
6. การทดลองจำหน่ายสินค้าที่ได้รับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์

3. ระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยกรณีศึกษา (Case Study) เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Based on Community participation) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารบันทึกหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ หรือ กลุ่มธุรกิจชุมชน การวิจัยภาคสนาม (Field Study) เพื่อให้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงในสังคมหรือธรรมชาติของกลุ่มอาชีพ หรือ กลุ่มธุรกิจชุมชน การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่ปรากฏของกลุ่มอาชีพ หรือ กลุ่มธุรกิจชุมชนว่ามีสภาพเป็นอย่างไร การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อทดสอบสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการสร้างผลผลิตให้ได้มาตรฐาน และการวิจัยทางศิลปะประยุกต์ (Applied Art Research) เพื่อเป็นการนำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. การจัดทำแบบสำรวจเพื่อศึกษาบริบทของกลุ่ม

เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มอาชีพที่ทำธุรกิจชุมชนนั้นผู้วิจัยได้จัดทำแบบสำรวจจำนวน 5 ชุด ดังนี้

- 1.1 แบบสำรวจแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของการทำผลิตภัณฑ์
- 1.2 แบบสอบถามการก่อตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชน
- 1.3 แบบสอบถามการวิเคราะห์การออกแบบและศักยภาพการดำเนินการธุรกิจชุมชน
- 1.4 แบบสอบถามด้านแผนการตลาดของธุรกิจชุมชน
- 1.5 แบบสอบถามการด้านการเงินของธุรกิจชุมชน

2. การสังเกตการณ์โดยตรง (Direct Observation)

ในการสังเกตการณ์โดยตรง ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มธุรกิจชุมชนในขั้นตอนต่าง ๆ และ ติดตามผลจากการดำเนินการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้วยการจดบันทึกข้อมูลมาสังเคราะห์ สำหรับกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วมได้แก่ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของกลุ่ม การร่วมกันออกแบบตราสินค้า การปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ การทดลองจำหน่ายสินค้ารูปแบบใหม่ และ การหาช่องทางการตลาด

3. การศึกษาธุรกิจชุมชนชุมชนจากกรณีศึกษา (Case Studies and stories)

ในการศึกษากลุ่มธุรกิจชุมชนจากกรณีศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มธุรกิจชุมชน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาชีพแปรรูปอาหารแม่บ้านเกษตรบ้านต้นจิว ซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

และกลุ่มธุรกิจชุมชนไข่เค็มบ้านท่าทราย ซึ่งเป็นธุรกิจที่กำลังพัฒนาไปสู่สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

4. การศึกษาจุดแข็ง-จุดอ่อนของธุรกิจ (SWOT Analysis)

สำหรับการศึกษาจุดแข็ง-จุดอ่อนของธุรกิจชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ โดยจัดประชุม กลุ่มย่อย และ ร่วมกับกลุ่มธุรกิจวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม เพื่อหาแนวทางในการ พัฒนาด้านต่าง ๆ

5. การจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดทำโดยการเชิญวิทยากรจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ มาดำเนินการให้ความรู้ในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และความคุ้มค่า จากนั้นจึงให้แต่ละกลุ่มนำผลผลิตทั้งด้านตัวสินค้า และ บรรจุภัณฑ์ของกลุ่มมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่ง กันและกัน โดยมีวิทยากรให้คำปรึกษา

6. การศึกษาดูงานจากแหล่งประกอบการ

การศึกษาดูงานนับเป็นสิ่งที่ช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับผู้ศึกษาดูงาน ซึ่งกิจกรรมศึกษา ดูงานนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเก็บข้อมูลการวิจัย แต่พบว่ากลุ่มธุรกิจ ชุมชนมีความประสงค์ที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ และ บรรจุภัณฑ์ด้วยตนเองเพื่อนำไปทดลองขายในงาน แสดงสินค้าต่าง ๆ และเพื่อเป็นการแสวงหาตลาด และยังเป็นประสบการณ์โดยตรงที่กลุ่มอาชีพจะ ได้ศึกษาดูงานจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มากมายที่นำสินค้ามาแสดงและจำหน่ายในงาน อีกทั้งยังเป็น ช่องทางการหารายได้เพิ่มขึ้นด้วย

7. การทดลองจำหน่ายสินค้าที่ได้รับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์

จากข้อสรุปของกลุ่มธุรกิจแปรรูปอาหารที่มีความประสงค์จะทดลองการพัฒนา บรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองเพราะมีแนวคิดอยู่บ้างแล้วเพื่อนำไปทดลองขาย และ แสวงหา ตลาด เพราะเชื่อว่าจะ เป็นประสบการณ์โดยตรง และยังเป็นช่องทางการหารายได้เพิ่มขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ร่วมกับกลุ่มอาชีพพัฒนาสินค้า และนำออกทดลองจำหน่ายในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ เช่น งานแสดงสินค้าของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคเหนือ งานแสดงสินค้าประจำอำเภอ และงาน แสดงสินค้าเกษตร เป็นต้น ด้วยการนำสินค้าไปจำหน่ายในงานต่าง ๆ นี้ จะเป็นการเปิดตลาดสินค้า ใหม่ได้เป็นอย่างดี และกลุ่มผู้ประกอบการมีโอกาสได้ศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ อย่างมากมายอีกด้วย

สำหรับการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้น โครงการวิจัยการวิเคราะห์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์และศักยภาพของธุรกิจชุมชนตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยได้กำหนด

แผนการวิจัยโดยใช้กระบวนการ PAR กับแผนแม่บทชุมชน เพื่อวิเคราะห์การออกแบบบรรทัดฐาน และศักยภาพของสินค้าท้องถิ่น คู่มือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1.1 ทีมวิจัย ทีมวิจัยท้องถิ่นเลือกพื้นที่ และนักศึกษาเลือกพื้นที่
- 1.2 อาจารย์ นักศึกษา ได้ศึกษาแนวคิดและข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์
แกนนำชุมชน
 - 1.2.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อความเข้าใจแนวคิดของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และการจัดเก็บข้อมูล
 - 1.2.2 คณะนักวิจัย (อาจารย์และนักศึกษา บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐ องค์กรภายนอกชุมชน) ร่วมสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และร่วมกันจัดเก็บข้อมูล
 - 1.2.3 คณะผู้วิจัยศึกษาแผนที่ทางกายภาพ แผนที่ทางสังคม และแผนที่ทางประชากรของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
 - 1.2.4 ศึกษาบริบทธุรกิจชุมชนในอำเภอหาดง
 - 1.2.5 ศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มธุรกิจ แผนงาน อื่นๆ ที่การพัฒนาสินค้า
 - 1.2.6 คณะผู้วิจัยร่วมกันจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขความยากจน
- 1.3 คณะนักวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล (อาจารย์และนักศึกษามีบทบาทหลัก)
- 1.4 การศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการวิสาหกิจชุมชน
 - 1.4.1 คณะผู้วิจัย ศึกษากลุ่มอาชีพต่างๆ
 - 1.4.2 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.4.2.1 สร้างเครื่องมือแนวทางสนทนากลุ่ม แนวทางการสัมภาษณ์แบบลึก แนวทางการจัดเวทีชาวบ้าน (อาจารย์ และนักศึกษามีบทบาทหลัก)
 - 1.4.2.2 ดำเนินการศึกษาริบทของ กลุ่ม สภาพปัญหาของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน
 - 1.4.3 คณะผู้วิจัยร่วมกันวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (อาจารย์และนักศึกษากับชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายมีบทบาทหลัก)

1.5 การพัฒนาศักยภาพและการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์

1.5.1 คณะนักวิจัยร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาวิธีการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิธีการบริหารจัดการ ออก แบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์

1.5.2.1 กลุ่มเป้าหมาย มีบทบาทหลักในการดำเนินงาน

1.5.2.2 อาจารย์และนักศึกษา มีบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำ และการจัดการด้านการออก แบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนการผลิต

1.5.3 คณะนักวิจัยจัดการฝึกอบรมการผลิต การแปรรูป และการพัฒนารูปแบบการออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยการเชิญวิทยากรเพื่อให้ความรู้ด้านการผลิตการออกแบบแก่ผู้ประกอบการ

1.5.4 พัฒนาด้านการตลาด การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อาจารย์และนักศึกษา วิทยากรองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ร่วมดำเนินการ

1.5.5 คณะนักวิจัยดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน โดยอาจารย์ นักศึกษา และแกนนำชาวบ้าน

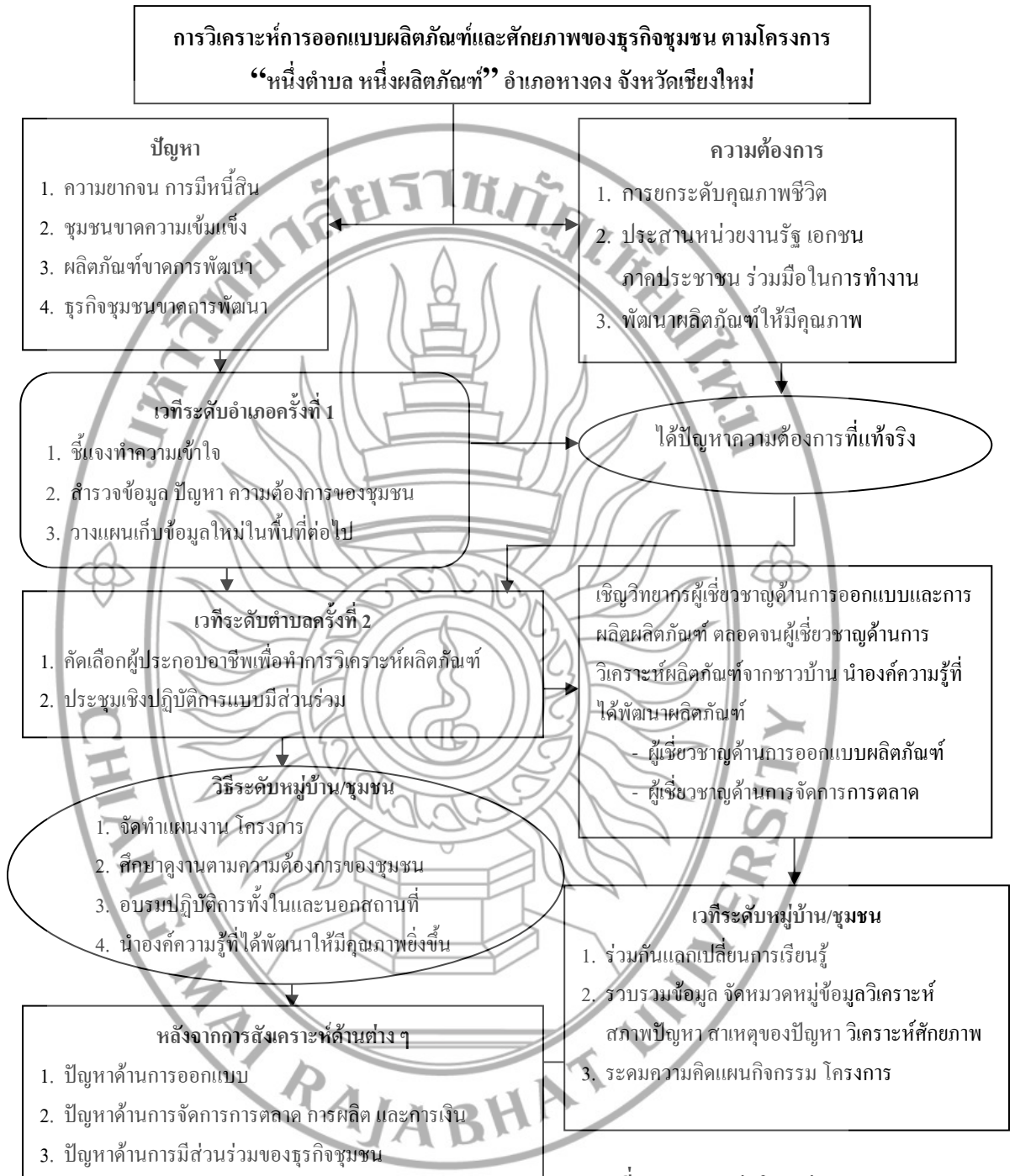
1.5.6 จัดเวทีสรุปบทเรียน

1.5.7 จัดทำรายงาน สรุปบทเรียน และองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดเวทีชาวบ้าน และฝึกอบรมปฏิบัติการ

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

โครงการวิจัยการวิเคราะห์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และศักยภาพของธุรกิจชุมชน ตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสำรวจการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น และการวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจชุมชนในด้านการจัดการ การตลาด การผลิต และการเงินของธุรกิจชุมชนภายใต้โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ในกลุ่มธุรกิจชุมชน 10 กลุ่ม โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 4.1 ในหน้าถัดไปดังนี้

แผนภูมิที่ 4.1 กรอบแนวคิดในการการวิจัย การศึกษาปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

ที่มา: อัญชลี โสมดี, 2549

5. แผนการวิจัย

ตารางที่ 4.1 แผนปฏิบัติการวิจัย (Action Plan)

ในการวิจัยครั้งนี้ มีความล่าช้าด้านงบประมาณเนื่องจากผลกระทบทางการเมือง จึงส่งผลให้แผนปฏิบัติการวิจัยไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในครั้งแรก จึงมีการปรับแผนการวิจัย ดังนี้

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. ศึกษาเอกสารและบริบทชุมชน โดยการติดต่อประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ อบต. และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่	อำเภอหางดง ตุลาคม-พฤศจิกายน 2549	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย	1. ผลการศึกษาข้อมูลสภาพบริบทชุมชน 2. ความต้องการของชุมชน 3. ความสัมพันธ์ภายในชุมชน
2. เตรียมความพร้อม 2.1 จัดเวทีประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงานวิจัย 2.2 ประชุมผู้ร่วมวิจัย ผู้นำท้องถิ่น และเตรียมนัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับชุมชน	อำเภอหางดง ธันวาคม 2549	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ผู้นำท้องถิ่น นักศึกษา	1. ผู้นำท้องถิ่น นักวิจัยท้องถิ่น มีความเข้าใจร่วมกันในโครงการวิจัย 2. ได้ข้อมูลบริบทของชุมชน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลบริบทชุมชนในระดับหมู่บ้านและครัวเรือนด้านประวัติ สภาพแวดล้อม ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษาและความสัมพันธ์ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านปัญหาของความยากจน สรรพ และวิเคราะห์ข้อมูล	อำเภอหางดง ธันวาคม 2549	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และ ผู้นำชุมชน	1. ได้ข้อมูลระดับหมู่บ้านของชุมชน 2. ความสัมพันธ์ภายในชุมชนและความไว้วางใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
4. เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ของ 10 กลุ่ม เพื่อศึกษาปัญหาในการผลิตและจำหน่ายเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชน	อำเภอหางดง ธันวาคม 2549 - มกราคม 2550	นักวิจัย นักวิจัยท้องถิ่น	1. ได้ฐานข้อมูลในเรื่องการทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มธุรกิจชุมชน 10 กลุ่ม
5. เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้วยการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการจัดการของธุรกิจชุมชน	อำเภอหางดง เมษายน 2550	นักวิจัยท้องถิ่น	1. ได้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย หนี้สินของทุกครัวเรือน
6. ศึกษาดูงานตามแหล่งประกอบการที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	อำเภอหางดง เมษายน - พฤศจิกายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้ในหมู่บ้าน วิทยากรท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและคณะ	1. ได้แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 2. ได้เครือข่ายกลุ่มธุรกิจ
7. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลวิธีการออกแบบผลิตภัณฑ์	อำเภอหางดง มิถุนายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ชุมชนที่ผ่านการ ศึกษาดูงาน ฝึกอบรมปฏิบัติการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง สมาชิก อบต.	1. ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ 2. ได้ผลงานผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือกไว้แสดงนิทรรศการและจัดจำหน่าย

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
8. จัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 3 เพื่อร่วมกันจัดทำ โครงการ โดยการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดูงานมาวิเคราะห์และหาทางพัฒนาผลิตภัณฑ์	อำเภอหางดง เมษายน – พฤศจิกายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้ใหญ่บ้าน วิทยากรท้องถิ่น	1. ได้ผลการวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์
9. จัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 4 เพื่อวิเคราะห์ถึง ผลสำเร็จของผลิตภัณฑ์ที่ได้ฝึกอบรม และ ปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน	อำเภอหางดง เมษายน – พฤศจิกายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ชุมชนที่ผ่าน การศึกษาดูงาน ฝึกอบรมปฏิบัติการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง สมาชิก อบต.	1. ได้ผลสำเร็จจากการฝึกอบรมที่สามารถ พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของ ท้องตลาด 2. ทราบปัญหาอุปสรรคและหาแนวทางแก้ไข
10. นำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการพัฒนาแล้ว วิเคราะห์ โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยสรุปผลการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ และหาแนวทางในการพัฒนา คุณภาพสินค้า	อำเภอหางดง เมษายน – พฤศจิกายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย กรรมการ อบต. ผู้ใหญ่บ้าน	1. ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพจำหน่ายใน ท้องตลาด 2. กลุ่มธุรกิจชุมชนมีรายได้ดีขึ้น 3. พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม 4. ได้ผลสรุปแนวทางการจำหน่ายและพัฒนา คุณภาพผลิตภัณฑ์

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
11. นำผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว จำหน่ายในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ โดยผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย เป็นผู้ประสานในเรื่องสถานที่จำหน่าย	สิงหาคม- พฤศจิกายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย อบต. ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มธุรกิจชุมชน	1. ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ 2. กลุ่มธุรกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
12. ประเมินสรุปผลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสินค้าตามความต้องการของท้องตลาดถ้าการจำหน่ายประสบผลสำเร็จ ต่อไปชุมชนนำผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่ายโดยออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด	ธันวาคม 2550 – พฤษภาคม 2551	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย อบต. ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มธุรกิจชุมชน	1. พัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของสังคมแก้ไขปัญหาความยากจน 2. ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ 3. กลุ่มธุรกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
13. สรุปผลการวิจัยและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม จัดทำสื่อเผยแพร่	มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ มกราคม – พฤษภาคม 2551	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย	1. ได้งานวิจัยฉบับสมบูรณ์ 20 เล่ม 2. ได้สื่อเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านการผลิตการจัดจำหน่ายสินค้าให้กับชุมชน